

SVENSK FISKERITIDSKRIFT

Dr. TH. THORSTEN EKMAN

29: E ÅRG.

1920

HÄFT. 5.

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
UPPSALA

Fiskare! Fiskenet, bodda och obodda, notslingor, äfvensom ryssjor och mjärdar köpas bäst och billigast från vår gamla, välkända fabrik. Första pris vid alla besökta utställningar, däribland guldmedaljer i London, Göteborg, Malmö, Stockholm och Bergen. Priskurant gratis och franko.

Svenska Fiskredskapsaktiebolaget, Stockholm.

Större fiskrökeri

söker för den kommande säsongen

FÖRBINDELSE

med olika platsers ålexportörer

F. WIETHÜCHTER, Flensburg, Ballastbrücke 8
(Schlesw. Holst.)

Till salu.

2 cylindrig Rdoljemotor c. 25 hk. med Reversingear.
Fabrikat Skandia Lysekil. Pris sv. kronor 5 000

I. B. BRUUN & SON
Nyköbing, Falster, Danmark

För utfodring

i fiskodlingsdammar lämpligt, torrt fiskmjöl, framställt av frisk, lufttorkad torsk, säljes i säckar om 150 lit. rymd och 80 kg. nettovikt fritt å banvagn i Göteborg till 36 kr. pr säck
Prov på begäran

L. G. GERLE - NÖSUND

Två 13-tons fiskefartyg,

32 fot långa, 12 fot breda och 5 fot djupa, nybyggda på kravell helt av ek, samt försedda med 11 fots damm, kajuta och styrhus, avsedda för Nordsjöfiske, till salu hos

A/S HORSENS SKIBSVÆRFT
HORSENS, DANMARK

Svensk Fiskeri-Tidskrift

UTGIVARE D:R TH. THORSTEN EKMAN.

FISKERIINTENDENT.

29:e årg.

1920

Häft. V

FISKERIFÖRVALTNINGENS OMORGANISATION.

De för utredning rörande omorganisation av kungl. lantbruksstyrelsen m. m. den 3 juli 1917 tillkallade sakkunniga avlämnade 19 januari 1918 vissa förslag bl. a. till omorganisation av den centrala fiskeridistributionen, vilket bl. a. fick till följd tillsättande av en byrådirektör för fiskeriärenden (f. n. havsfiskeärenden) i lantbruksstyrelsen. Sedermera har ett nytt betänkande, den 17 juni 1920, utkommit med flera för fiskerinäringen viktiga förslag, nämligen angående ordnandet av

- 1) den statliga lokala fiskeriförvaltningen,
- 2) hushållningssällskapens av staten understödda verksamhet till fiskets upphjälpande,
- 3) fiskeriundervisningen, samt
- 4) undersöknings- och försöksverksamheten å fiskets område.

Statens lokala fiskeridistribution.

Som bekant, har det satts i fråga, huruvida ej den nuvarande lokala fiskeridistributionen borde ändras i den riktningen, att de n. v. fiskeriintendenterna skulle ersättas av mindre kvalificerade lokala tjänstemän med väsentligen praktisk utbildning, medan den vetenskapliga och mer krävande administrativa sidan av verksamheten skulle förläggas till en särskild central institution, där tjänstemännen skulle specialisera sig på skilda arbetsuppgifter och det nuvarande mångsyssleriet därigenom bringas ur världen. De sakkunniga hava emellertid fun-

nit, att vetenskaplig skolning och omdöme liksom teoretiska kunskaper äro oundgängliga för lösandet av en stor del uppgifter, som böra ålitta de lokala tjänstemännen. Detta gäller såväl rent fiskeri-tekniska uppgifter (t. ex. uppgörande av förslag till fiskeristadgan m. m.) som utredande av ärenden, som genom den nya vattenlagens tillkomst komma på fiskeriintendenternas lott, och är även härvid den orts- och personkännedom, som endast distrikts-tjänstemän kunna förvärva, av synnerligen stor betydelse. På dessa och flera skäl hava de sakkunniga förordat bibehållandet av vetenskapligt utbildade fiskeritjänstemän i orterna.

Redan nu har i lantbruksstyrelsen sötvattens- och havsfiske skilda företrädare, i det att ärenden rörande det senare behandlas av byrådirektören. De sakkunniga påpeka nu, att det egentliga havsfisket vid såväl västkusten som i Östersjön och Bottniska viken bör ställas under överinseende av särskilda tjänstemän. Då på grund av de viktiga bräckvattensfiskarna, vilka till sin biologi äro sötvattensfiskar, ett särskiljande av havsfisket och sötvattensfisket ej kan göras uteslutande beroende av, huruvida fisket bedrivs i saltvatten eller sötvatten, anse de sakkunniga, att kustfisket efter sötvattensfisk bör stå under överinseende av insjöfiskets tjänstemän, under det att det verkliga havsfisket lägges under särskilda tjänstemän, vilka till skiljande från fiskeriintendenterna, som skulle behålla sötvattensfisket, föreslås skola benämnas *fiskeriinspektörer*.

I samband härmed behöva distrikten förändras. Det föreslås inrättande av två havsfiskedistrikt, Västerhavets distrikt och Österhavets distrikt, det förra omfattande haven väster om Göteborgs och Bohus samt Hallands län, det senare det övriga kustområdet. Enligt de sakkunniga kan, sedan det egentliga nydaningsarbetet av östersjöfisket blivit inledt och närmare erfarenhet vunnits rörande samma fiskes utvecklingsmöjligheter, en uppdelning å två distrikt av det sistnämnda inspektionsområdet bliva av behovet påkallat. Beträffande sötvattensdistrikten så anses, att minst fem intendentsdistrikt äro

oundgängligen av nöden. De nya vatten- och flottningslagarna hava emellertid så ökat fiskeriintendenternas arbetsbörda, att de sakkunniga anse, att det kan ifrågasättas, huruvida icke en ökning av distriktens antal redan av denna anledning kan bliva nödvändig; större erfarenhet härav anses dock nödig, innan en sådan uppdelning kan förordas. På grund härav föreslås fem fiskeriintendentsdistrikt: Östra distriktet = det nuvarande med tillägg av de delar av Vättern och Hjälmaren, som tillhöra Jönköpings, Skaraborgs och Örebro län, samt avdrag av "havsfisket"¹; Södra distriktet = det nuvarande med tillägg av Hallands län och avdrag av Vättersdel och "havsfisket"¹; Västra distriktet = det nuvarande mellersta med tillägg av Göteborgs och Bohus län utom havsfisket samt avdrag av Vätters- och Hjälmare delar; mellersta distriktet = nuvarande Nedre norra distriktet med avdrag av "havsfisket"¹ samt Norra distriktet = nuvarande Övre Norra distriktet med avdrag av "havsfisket"¹.

Kungl. Maj:ts reglemente för "fiskeriintendenter" föreslås ändrat till "för statens lokala fiskeritjänstemän". Det gäller endast formella ändringar och de viktigaste förekomma i § 1, som skulle lyda: "Statens lokala fiskeritjänstemän utgöras av fiskeriintendenter och fiskeriinspektörer, vilka var inom sitt distrikt hava inseeendet, fiskeriintendenterna över fisket efter sötvattensfisk såväl inom landet som i kustområdet samt fiskeriinspektörerna över fisket efter saltvattensfisk såväl ute till havs som i kustområdet", samt i § 3 som behandlar distriktsindelningen.

Fiskeriaadministrationen inom länen.

Även länsfiskeritjänstemännen föreslås uppdelade på insjö- och havsfiske. De län, som hava kustvatten, skulle sålunda hava särskilda tjänstemän för dessa — förslagsvis kallade fiskeriinstruktörer. De vid sötvattensfisket

¹ Till havsfisket räknas då icke kustfiske efter bräckvattensfisk, som kvarstår under intendentsdistrikten.

fästade skulle kallas länsfiskmästare. Hushållningssällskapen skulle fortfarande sköta länsangelägenheterna men under mera intim — och tvungen — samverkan med statstjänstemännen. De sakkunniga hava uppgjort förslag till kungörelse "angående statsbidrag till avlönande av länsfiskmästare och fiskeriinstruktörer", av vilket organisationen till stor del framgår.

1:o

Fiskeritjänstemän, varom i denna kungörelse är fråga, länsfiskmästare för fisket efter sötvattensfisk såväl ute till havs som i kustområdet samt fiskeriinstruktörer för fisket efter saltvattensfisk såväl ute till havs som i kustområdet skola vara anställda i hushållningssällskaps tjänst.

Hushållningssällskap, vars områden gränsa intill varandra och äro belägna, beträffande länsfiskmästare inom samma fiskeriintendentsdistrikt samt beträffande fiskeriinstruktör inom såväl samma fiskeriintendents- som fiskeriinspektörsdistrikt, kunna anställa gemensam länsfiskmästare eller fiskeriinstruktör.

Ej må någon antagas till länsfiskmästare eller fiskeriinstruktör, som icke blivit av lantbruksstyrelsen därtill förklarad kompetent.

2:o

Statsbidrag till avlönande av länsfiskmästare eller fiskeriinstruktör beviljas hushållningssällskap av Kungl. Maj:t med 2,500 kr. för år räknat för varje fiskeritjänsteman, under villkor dels att fiskeritjänstemannens rese- och traktamentsersättning bekostas av landsting, hushållningssällskap eller eljest, dels ock att hushållningssällskap överlämnar samtliga till hushållningssällskapets område hörande fiskeriangelägenheter till en särskild fiskerinämnd, i vilken såsom självskrivna ledamot ingår vederbörande fiskeriintendent eller, därest särskilt organ för havsfiskeverksamheten inrättats, vederbörande fiskeriinspektör. Då fiskeriintendent eller fiskeri-

inspektör¹ icke själv sammankallar fiskerinämnd eller upp-
rättar föredragningslista för nämndens sammanträden, bör dylik föredragningslista tillställas honom minst åtta dagar före sammantädet. Därest fiskeriintendent respektive fiskeriinspektör varit förhindrad deltaga i vederbörande fiskerinämnds sammanträde, skall han medelst protokollsutdrag eller på annat lämpligt sätt delgivas vid sammanträde fattade beslut.

Hushållningssällskap må ock, efter inhämtande av lantbruksstyrelsens medgivande, till förening eller organisation överlämna till hushållningssällskapets område hörande fiskeriangelägenheter. I dylikt fall gälla för sådan förening eller organisation, vad i denna kungörelse stadgas beträffande fiskerinämnd.

3:o och 4:o

handla om sättet för ansökan om och utbetalande av statsbidrag.

5:o

Fiskeritjänsteman, varom här är fråga, åligger envar inom det hushållningssällskaps område, varest han är anställd, bland annat:

att biträda hushållningssällskaps fiskerinämnd i dess verksamhet för främjande av fisket samt att i sådant avseende till nämnden inkomma med förslag till förbättrande av fisket;

att tillhandagå allmänheten med råd och anvisningar i fiskemetoder, fiskevård, fiskodling, fiskeredskaps skötsel, båtmotorers skötsel och bruk samt fiskens beredning till handelsvara genom saltning, torkning, rökning och annan konservering;

att verka för bildandet av gemensamhetsfiskerier och andra sammanslutningar till fiskerinäringens främjande;

¹ Här står i det tryckta betänkandet »fiskeriinstruktör», vilket torde vara tryckfel.

att ställa sig av vederbörande statens fiskeritjänsteman lämnade anvisningar till efter rättelse;

att på anmodan av fiskerinämnad eller vederbörande statens fiskeritjänsteman avgiva yttranden i fiskerifrågor; samt

att i övrigt verkställa de uppdrag beträffande fiskerinäringen, som av fiskerinämnad meddelas honom.

6:o

De närmare bestämmelserna om länsfiskmästares eller fiskeriinstruktörs verksamhet meddelas i särskild instruktion, som utfärdas av vederbörande fiskerinämnad eller, därest sådan fiskeritjänsteman är anställd hos två fiskerinämnader, av dessa gemensamt efter det förslag därtill blivit underställt lantbruksstyrelsens prövning och gillande.

7:o

Hushållningssällskapens förvaltningsutskott skola före utgången av mars månad varje år till lantbruksstyrelsen insända berättelse enligt av lantbruksstyrelsen fastställt formulär över länsfiskmästares och fiskeriinstruktörers verksamhet under det föregående året.

På detta sätt få hushållningssällskapen behålla inflytande på fiskets främjande, deras intresse och arbete för detsamma kan direkt tillgodogöras, och det behöfliga samarbetet med statens fiskeritjänstemän kan bli bättre utnyttjat. Genom för vissa län gemensamma tjänstemän beräknas dessas antal kunna bli 12 fiskeriinstruktörer och 21 länsfiskmästare, summa 33; dock förutsattes att, om flera fiskeritjänstemän önskas, sällskapen skola kunna anställa sådana efter behov. Man antager att, förutom vad ovan föreslagits rörande deras arbeten, även insamlandet av primäruppgifterna för fiskeristatistiken allt fortfarande kommer att i huvudsak ske genom dem.

Lösandet av frågan om, huru övervakandet av efterlevnaden av fiskeristadgarna skall ske, lämnas tyvärr öppen. Sakkunniga hava synbarligen ej kunnat föreslå något nytt sätt, möjligen — detta antydes dock icke — enär en rationell lösning, anställande av särskilda tjänstemän härför, syntes för dyrbar. Det anföres sålunda: "Helt visst kan det med rätta befaras, att sammanförandet av de fiskaliska och de rent fiskevårdande uppgifterna hos en och samma tjänsteman mångenstädes kan visa sig vara till förfång för den sistnämnda, avgjort viktigaste sidan av ifrågavarande tjänstemäns verksamhet, därigenom att under angivna omständigheter förtroendet hos befolkningen kan tänkas rubbat. I allmänhet synes det med hänsyn härtill ändamålsenligast, att länsfiskeritjänstemännen befrias från nämnda fiskaliska uppgifter, vilka i stället böra tillkomma samma myndigheter, som hava att vaka över efterlevnaden av övriga lagar och bestämmelser." Dock har, enär föreningen av dessa olika uppgifter inom vissa landsdelar vitsordats icke vara förbunden med olägenheter, det ansetts böra lämnas frihet åt vederbörande lokala organisationer att fastställa arbetsuppgifterna efter förhållandena å varje ort. Då ett övervakande av fiskeristadgarnas efterlevnad genom lantpolisen givetvis blir fullkomligt ineffektivt, och i vissa fall på grund av dennas bristande insikt uti fiskets fordringar härutinnan t. o. m. kan bli olämpligt, torde intet annat f. n. tyvärr återstå, än att fiskeritjänstemännen få även denna uppgift att sköta.

De olika slagen av länstjänstemän anses komma att få väsentligen olika arbetsuppgifter, och olika krav måste sålunda ställas på deras utbildning, ehuru båda slagen anses helst böra tagas ur yrkesfiskarens led. En fiskeriinstruktör skall i främsta rummet hava att tillhandagå med råd och upplysningar om fiskets tekniska sida, lämpliga redskap samt den fångade fiskens ändamålsenliga behandling och avsättning och bör därför hava på omfattande praktisk erfarenhet grundad känedom om vid skilda delar av landets kuster använda fiskemetoder som även om fiskeplatserna inom hans område; han bör

hava full förtrogenhet med förfärdigande och reparation av fiskeredskap samt med båtmotorers skötsel, fiskberedning m. m. m. Länsfiskmästare har mera att tänka på de förhållanden, som sammanhänga med anordnande av rationellt fiske genom bl. a. fiskodling och fisikinplantering samt i vissa län dammkultur och bör sålunda hava ingående praktisk kännedom härom liksom om skilda fiskesätt och skötsel av redskap m. m., som hör till sötvattensfiske.

För dessa tjänstemäns utbildning fordras sålunda även teoretisk underbyggnad, som avses kunna erhållas vid fiskeriskolor. Deras avlöning synes beräknas bliva något lägre än jordbrukskonsulenternas. Statsbidraget härtill föreslås nämligen till 2,500 kr. (för jordbrukskonsulenterna utgår det med 3,000 kr.)

Fiskeriundervisningen.

En lämpligt anordnad fiskeriundervisning är av grundläggande betydelse för fiskerinäringen. Den grundligaste undervisningen har ansetts böra lämnas vid de föreslagna undersökningsanstalterna för sötvattens- och havsfiske samt fiskeriförsöksstationerna. Innan dessa hinna bliva i ordning, skulle undervisningen vid Aneboda kunna anlitas, vilkens motsvarande anordning med ett antal specialkurser anses vara till typen lämplig. Yrkesfiskare och andra, som ej önska eller behöva gå igenom alla kurserna, taga en eller flera, under det att blivande fiskeritjänstemän följa allesamman. Genom att undervisningen förläggas till nämnda anstalter och stationer, få eleverna såväl skickliga lärare som tillgång till god demonstrationsmateriel och tillfälle att se, huru undersökningsverksamheten arbetar. Stationerna få på så sätt också förmånen av billig och intresserad arbetskraft. De blivande havsfisketjänstemännen komma givetvis att få annan teoretisk underbyggnad än länsfiskmästarna, eftersom de för de senare viktiga ämnena dammhushållning, fiskevård och fiskodling ej hava sin motsvarighet å havsfiskets område. Däremot behöva de mera kännedom om

navigation, motorlära, fiskkonservering och dylikt. Aspiranter till länstjänsterna böra även erhålla praktisk utbildning i olika trakter av landet, och föreslås härför studiestipendier. Då en del av de nuvarande befattningshavarna ej erhållit önskvärd utbildning, anses även dessa genom stipendier böra sättas i tillfälle att fullfölja sin utbildning. För yrkesfiskare och allmänheten i övrigt skulle dessutom särskilda kurser kunna anordnas av hushållningssällskapen med statsbidrag, dels avseende insjöfiske och dammkultur, dels fiskemetoder m. m. som är behöfligt för havsfiskare att få kännedom om. Vidare har man tänkt, att föreläsningar om fiske skulle hållas vid lantbruksinstitut, lantman-, lantbruks- och skogsskolor m. m.

Undersöknings- och försöksverksamhet å fiskets område.

Det tidigare framlagda förslaget om en fiskeriförsöksanstalt har av de sakkunniga utvecklats närmare och befunnits böra utvidgas till en institution uppdelad på två anstalter, en för sötvattens-, och en för havsundersökningar. Den skulle genom undersökningar i de Sverige omgivande haven samt i dess sjöar och vattendrag rörande i främsta rummet de ekonomiskt viktiga djurens liv och alla de faktorer, som hava inflytande därpå, söka skaffa en fast grundval för ett rationellt bedrivande av fisket både i salt och färskt vatten samt för åtgärder till främjande av hela vårt fiskes framåtskridande. Det utsäges också, att ett oestergivligt villkor för att anstaltens verksamhet genast från början skall erhålla en fullt ändamålsenlig riktning, är icke blott att den ställes i nära samband med statens fiskeradministration, utan även att arbetet instruktionsenligt städse inriktas på främjandet av i främsta rummet pratiska syften. Institutionen bör uppdelas på två anstalter, en för sötvattens- och en för havsfiske. Den senare skulle förläggas till Göteborg och arbeta på två avdelningar, en fiskeribiologisk (med syfte att främja det svenska havsfisket, bidra till befordrande av de med det internatio-

nella samarbetet uppställda målen samt i samband därmed anställande av fiskeförsök) samt en fiskeriteknic avdelning (med uppgift att arbeta med fiskprodukter, fiskberedning, varukunskap och redskapskonservering m. m.). Vid den skulle anställas två avdelningschefer (den ene föreståndare), 4 laboratorer, 1 fiskerilinstruktör samt biträden och vaktmästare. Sötvattensanstalten, vars plats ännu ej kunnat förslagsvis fastställas, skulle till huvudsakliga uppgifter hava vad till fiskproduktionsläran tillhör; d. v. s. frågor rörande fiskarnas fortplantning, föda, tillväxt, vandringar, ämnesomsättningen i sötvatten, fisksjukdomar, vattenföroreningars inflytande på fisket m. m. Vid denna skulle anställas 1 föreståndare (biolog), tre laboratorer (biolog, näringsbiolog — botanist — bakteriolog samt kemist), 1 assistent samt biträden. Under denna avdelning skulle finnas tre fasta försöksstationer, en i södra, en i mellersta och en i norra Sverige. Anstaltens arbetskrafter skulle även utökas genom fiskeristipendiater och under utbildning varande andra fiskeritjänstemän och elever.

Sakkunniga framhålla önskvärdheten av, att ett nytt fartyg anskaffas för undersökningsverksamheten på västkusten, att "Skagerak" får tagas i anspråk för arbetena i Östersjön och "Eystrasalt" i de större insjöarna.

För åvägabringande av nödvändigt samarbete såväl de två anstalterna sinsemellan som mellan dessa och lantbruksstyrelsen föreslås, dels att undersöknings- och försöksverksamheten ställes under inseeende av en styrelse och dels att det närmare överinseendet handhaves av arbetsutskott. Man har tänkt sig, att styrelsen skulle bestå av högst elva ledamöter. Av ledamöterna skulle fem vara självskrivna, nämligen chefen för lantbruksstyrelsen, byråchefen och byrådirektören å samma styrelsens fiskeribyrå samt de båda anstaltens föreståndare; ordföranden och de övriga ledamöterna borde utses av Kungl. Maj:t för en tid av tre år. Det anses, att av de senare två medlemmar böra utses bland den internationella havsforskningens råd samt av de tre övriga en bör var representant för vardera av östersjöfis-

ket, sötvattensfisket och konservindustrin. Därest en av medlemmarna i hydrografiska kommissionen ingår bland de självskrivna ledamöterna, borde sötvattensfisket erhålla ännu en representant. Dessutom skulle styrelsen kunna till sammanträde inkalla utomstående personer t. ex. fiskeritjänstemännen samt medlemmarna i lantbruksrådets fiskerisektion.

Den närmare ledningen av verksamheten borde emellertid tillkomma ett för vardera anstalten av fyra medlemmar bestående arbetsutskott, i vilka anstaltens föreståndare och resp. målsman i lantbruksstyrelsens fiskeribyrå borde vara självskrivna; de övriga skulle utses av styrelsen. Förslag till stadgar för "statens undersökningsanstalter på fiskets område" har bilagts betänkandet, men utrymme saknas här att avtrycka det hela, och det väsentligaste framgår av ovan anförda.

Slutligen föreslås de sakkunniga, att professor Otto Pettersson måtte anvisas ett personligt anslag fr. o. m. den 1 maj 1922 för att beredas fullfölja sina hydrografiska undersökningar.

SVERIGES FISKE ÅR 1918.

"Fiske år 1918" av Kungl. Statistiska Centralbyrån har nyligen utkommit av trycket och är så när som på några smärre ändringar och utvidgningar lika uppställd som föregående år.

Saltsjöfiske utövades under året av 14,409 personer som yrke och av 10,366 som binäring; härav 6,007 yrkesfiskare i Göteborgs och Bohus län, 1,937 i Gävleborgs län, 1,444 i Malmöhus län, 1,113 i Blekinge län o. s. v. Redskap uppgives till ett värde av 18,740,962 kr. och båtar till 20,100,505 kr.; båtarna utgöras av 1,468 däckade med motor (kr. 13,605,988), 412 däckade utan motor (kr. 1,245,399), 1,993 öppna med motor

(kr. 2,586,340) samt 13,861 öppna utan motor (kr. 2,662,838).

För året har redovisats 136,303,742 kg. fisk (år 1917: 108,260,655 kg.); 114,555 kg. räkor och havskräftor, 23,255 tjog hummer, 2,872 tjog krabbor och 4,671 tjog ostron till ett sammanlagt värde av kr. 84,800,046 (år 1917: 48,462,356 kr.) (härav 1918 ca 1 % = 843,525 kr. på "skaldjuren"). Av de viktigaste fiskslagen har fångsten utgjorts i vikt och värde resp: sill (och strömming) 103,949,336 kg., 47,362,173 kr.; torsk 5,768,693 kg., 6,547,053 kr.; makrill 7,531,953 kg., 5,794,580 kr.; kolja 5,221,614 kg., 5,387,422 kr.; långa 2,935,528 kg., 4,498,474 kr.; ål 884,351 kg., 3,179,732 kr.; vitling 2,282,252 kg., 1,710,358 kr.; rödspätta (och rödtunga) 670,817 kg., 1,108,149 kr.; gädda 487,915 kg., 1,063,361 kr.; efter dessa komma efter fångstvärdet skarpsill, flundra, lubb, lax, tunga (och rödtunga), sik, aborre, mört, piggvar, braxen, id, siklöja, hälleflundra, laxöring, lake, rocka, slätvar, näbbgädda, harr, stenbit och "annan fisk".

Fiskprisen hava i genomsnitt avsevärt stigit, dock hade västkustsillen sjunkit från 37 öre (1917) till 36 öre 1918.

Trålfisket har kommit i starkt uppsving och lämnade år 1918 det största fångstvärdet 20,759,484 kr. (vadsillfisket 15,852,982 kr.) De viktigaste fiskslagen voro sill (7,701,182 kr.); kolja (4,371,768 kr.); torsk (2,402,596 kr.) och vittling (1,435,949 kr.).

Fiskauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn anlitas allt mera. 1918 såldes där för 34,416,311 kr. fisk mot 10,177,286 kr. år 1917.

*Sötvattensfisket*¹ utövades under året av 1,677 yrkesfiskare (härav 874 på enbart Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmarren) och 52,702 binäringsfiskare. Värdet av redskapen uppgick till kr. 4,781,102 kr. och båtarnas värde 2,222,416 kr. (därav kr. 469,370 för båtar med motorer), summa kr. 7,003,518. Avkastningen var

¹ De redovisade sjöarna torde vara 6,000 å 7,000.

6,882,338 kg. fisk och 355,026 tjog kräftor uppskattad till kr. 13,407,238. Mälaren har lämnat 826,430 kr.; Hjälmarren 536,875, Vättern 667,892, Vänern 1,680,589 kr. och Storsjön i Jämtland 41,142 kr.

Fångstmängd och fångstvärde av de olika slagen hava varit: gädda 1,441,942 kg., 3,015,734 kr.; aborre 1,219,495 kg., 1,788,891 kr.; sik 763,509 kg., 1,607,097 kr.; mört 731,023 kg., 472,020 kr.; braxen 683,275 kg., 793,729 kr.; lake 420,432 kg., 736,744 kr.; siklöja 304,701 kg., 366,246 kr.; gös 273,018 kg., 813,075 kr.; ål 211,577 kg., 708,181 kr.; lax 192,877 kg., 1,211,440 kr. o. s. v.; kräftor 355,026 tjog, 557,981 kr. I fångstvärdet blir ordningen sålunda: gädda, aborre, sik, lax, gös, braxen, lake, ål, kräftor, laxöring (158,382 kg.), mört, röding (167,358 kg.), siklöja o. s. v.

Att gäddan är vår viktigaste insjöfisk, med 21 % av mängden och 22,5 % av värdet för hela insjöfisket, är sålunda tydligt. I en del sjöar framträda andra fiskar som viktigare. Så t. ex. har Mälaren 84,211 kg. gös, 270,265 kr.; mot 72,167 kg. gädda, 174,255 kr.; Hjälmarren 132,550 kg. aborre, 170,336 kr. mot 28,099 kg. gädda, 66,915 kr.; 70,596 kg. braxen, 67,796 kr.; och 69,910 kg. gös, 188,083 kr.; Vättern 70,522 kg. siklöja, 96,183 kr.; mot 15,273 kg. gädda, 34,852 kr.; 65,099 kg. sik, 161,469 kr.; 54,805 kg. röding, 198,064 kr.; och 27,506 kg. lake, 43,522 kr.; Vänern 201,002 kg. lake, 374,255 kr.; mot 135,922 kg. gädda, 331,738 kr.; och 138,508 kg. gös, 143,342 kr.

Av de 355,026 tjogen kräftor komma 119,934 tjog från Jönköpings län (20,964 tjog från Nömmen); 38,511 tjog från Östergötlands län (10,235 tjog från Östra Lägern); 31,760 tjog från Stockholms län (16,198 tjog från Erken), 28,163 tjog från Kalmar län och 23,590 tjog från Kronobergs län (2,525 tjog från Rottne).

Även för sötvattensfisken ha prisen, som vi veta, ökats betydligt, så att medan år 1914 av 18 uppräknade slag endast gös, lax och ål kostade mer än 1 kr. pr. kg. förstahandspris (resp. 1,11 2,08 och 1,25) och år 1917 ännu 7 kostade under 1 kr., år 1918 endast 3

slag stå under 1 kr., nämlg. mört kr. 0,65, ruda kr. 0,90 och nors kr. 0,85). Medelpriset 1914 var kr. 0,68 1917 ca 1,25 och 1918 2,07 kr. Frånräknas lax och kräftor, bliva emellertid dessa pris resp. 0,59 1,23 och 1,84.

Av insjöfisk har Skaraborgs län lämnat för 1,412,602 kr. (gädda 297,651 kr., obs. Vänern); Värmlands län för 1,291,651 kr. (gädda 308,529 kr.); Norrbottens län för 1,164,842 kr. (sik 376,953 kr.); Jämtlands län för 926,597 kr. (sik 290,776 kr.); Södermanlands län för 906,878 kr. (gös 279,683 kr.); Kopparbergs län för 851,689 kr. (gädda 300,568 kr.); Kronobergs län för 772,316 kr. (kräftor 167,976 kr.); o. s. v.

Fiskdammsushållningen har gått framåt, om den ock ännu är av relativ ringa betydelse. Det uppgives 1,213 fiskdammar om tillsammans 1,683 hektar. Försåld fisk är karp 33,128 kg., 106,574 kr.; sutare 16,978 kg., 52,385 kr.; och annan fisk och yngel 21,861 kr.; summa 180,820 kr.

Vi avsluta med en avtryckt, intressant tabell och med angivande av, att totalsumman för hela fiskvärdet utan risk kan utjämnas till 100,000,000 kr.

Totalfångsten av olika fiskslag.

	Kvantitet fisk. Kg.	Pris i öre pr kg. resp. tjog.	V ä r d e			
			Kr.	%	Salt- sjöfisk- ket %	Sötvat- tensfisk- ket %
Sill ¹	103,949,336	46	47,362,173	48,1	100,0	—
Torsk	5,768,693	113	6,547,053	6,7	100,0	—
Makrill	7,531,953	77	5,794,580	5,9	100,0	—
Kolja	5,221,614	103	5,387,422	5,5	100,0	—
Långa	2,935,528	153	4,498,474	4,6	100,0	—
Gädda	1,929,857	211	4,079,095	4,1	26,1	73,9
Ål	1,095,908	355	3,887,913	4,0	81,8	18,2
Aborre	1,594,486	143	2,279,084	2,3	21,5	78,5
Sik	1,050,258	210	2,207,143	2,2	27,2	72,8
Lax	315,894	606	1,913,653	1,9	36,7	63,3
Vitling	2,288,252	75	1,710,358	1,7	100,0	—

¹ Inberäknat strömming.

	Kvantitet fisk Kg.	Pris i öre pr kg. resp. tjog	V ä r d e			
			Kr.	%	Salt- sjöfisk- ket %	Sötvat- tensfisk- ket %
Rödspotta (och röd- tunga)	670,817	165	1,108,149	1,1	100,0	—
Skarpsill	1,085,940	93	1,008,854	1,0	100,0	—
Braxen	789,714	120	951,215	1,0	16,6	83,4
Flundra	1,268,835	71	902,295	0,9	100,0	—
Gös	273,185	298	813,587	0,8	0,1	99,9
Lake	464,169	171	792,002	0,8	7,0	93,0
Lubb	477,504	158	752,821	0,8	100,0	—
Mört	1,175,589	60	709,599	0,7	33,5	66,5
Tunga (och rödtunga)	345,861	184	637,039	0,7	100,0	—
Laxöring	177,673	307	545,588	0,6	12,9	87,1
Siklöja	428,036	114	489,255	0,5	25,1	74,9
Röding	167,358	277	464,125	0,5	—	100,0
Piggvar	143,527	153	218,947	0,2	100,0	—
Id (ort)	153,057	120	183,012	0,2	68,1	31,9
Harr	79,905	225	179,443	0,2	11,3	88,7
Karp	33,663	320	107,861	0,1	—	100,0
Halleflundra	38,932	230	89,572	0,1	100,0	—
Sutare	31,197	255	79,474	0,1	2,4	97,6
Slom (nors)	82,663	85	69,973	0,1	—	100,0
Rocka	291,870	17	49,897	0,1	100,0	—
Slätvar	14,770	234	34,593	0,0	100,0	—
Nabbgädda (hornfisk)	17,110	140	23,917	0,0	100,0	—
Sjurrygg (stenbit)	12,858	55	7,119	0,0	100,0	—
Ruda	7,195	91	6,545	0,0	9,2	90,8
Sjurrygg (kvabbsö)	17,765	21	3,712	0,0	0,0	—
Annan eller ej spec. fisk	1,305,214	84	1,091,056	1,1	91,0	9,0
Summa fisk	143,236,186		96,986,598	98,6	86,6	13,4
Hummer, tjog	23,255	2,818	655,260	0,7	100,0	—
Kräftor, *	355,026	157	557,981	0,6	—	100,0
Råkor (och havskräftor), kg.	114,555	118	135,703	0,1	100,0	—
Krabbor, tjog	2,872	1,291	37,067	0,0	100,0	—
Ostron, *	4,671	332	15,495	0,0	100,0	—
Summa skaldjur	—	—	1,401,506	1,4	60,2	39,8
Summa fisk och skaldjur	—	—	98,388,104	100,0	86,2	13,8

FISKERINÄRINGSSAKKUNNIGA OM FISKETS
UNDERSTÖDJANDE.

Jordbruksministern har tillkallat landshövdingen i Kalmar län J. L. FALK, ledamöterna av riksdagens andra kammare A. E. ALEXANDERSSON, Bohus Björkö, och A. E. LJUNGBERG, Lysekil, borgmästaren i Hälsingborg J. F. BLÅTH, byråchefen i lantbruksstyrelsen fl. d:r K. A. ANDERSSON, skolkökslärarinnan fröken INGEBORG SCHAGER, Stockholm, samt fiskhandlaren J. RÄNG, Karlshamn, såsom sakkunniga för att verkställa utredning och framlägga förslag angående åtgärder för åstadkommande av ökad användning av fisk inom landet och för sådant främjande i allmänhet av fiskerinäringen, att den må kunna bedrivas med ekonomiskt tillfredsställande resultat. Till de sakkunnigas ordförande har förordnats landshövdingen FALK.

I en interview har landshövding FALK meddelat, att arbetsprogrammet uppdelas i två huvudavdelningar: utredning om och förslag till åtgärder för åstadkommande av en ökad fiskkonsumtion inom landet samt förslag till åtgärder för befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen.

För närvarande lever fiskarbefolkningen inom hela vårt land under mycket tryckta villkor, framhåller landshövding FALK. Främsta anledningen härtill torde vara, de dåliga avsättningsmöjligheter man har, när det gäller försälja fångsterna, och en av kommitténs viktigaste uppgifter blir därför att söka framkomma med ett uppslag till ävägabringande av lättnader härutinnan. Denna fråga är särskilt aktuell just nu inför det stora höstfisket, som på sina håll redan är i full gång och som kan väntas resultera i väldiga fångster av såväl ål som sill. Förut om åren gick nästan hela den fångst, som höstfisket inbringade, till Tyskland, endast $\frac{1}{10}$ av fångsten stannade sålunda inom Sverige, under det att $\frac{9}{10}$ exporterades. Nu rådande förhållanden lägga emellertid hinder i vägen för denna export.

— Vad kan då göras för att få exporten i gång? Som svar på denna fråga erinrar vår sagesman om de millionanslag, regeringen ställt till förfogande för hjälpaktionen åt de nödlidande krigsländerna. Förslag har ju redan framkommit om, att beträffande livsfröfnödenhets-hjälpen borde man genom kreditgivning för fiskexport kunna slå två flugor i en smäll. Om kredit beviljas för export av fisk till Tyskland och eventuellt Ryssland, skulle man nämligen uppnå, att dessa länder finge ett välbehövt livsmedelstillskott, samtidigt som man ger vår egen fiskerinäring ett godt handtag. Fiskerikommitén har redan haft denna fråga under behandling.

— En dylik kreditgivning för att få exporten till utlandet i gång med det snaraste, kan ju emellertid endast betraktas som en temporär hjälpåtgärd för fiskerinäringen, betonar landshövding Falk i fortsättningen. En för framtiden viktigare fråga är anordnandet av avsättningen inom Sverige medelst förbättrad distribution och åstadkommande av en ökad fiskkonsumtion. Vad distributionen beträffar råder för närvarande synnerligen tråkiga förhållanden. På en plats kan sålunda finnas stort överflöd på fisk, under det att man på en annan nästan ej har någon alls. Som exempel härpå nämnde landshövdingen, att fiskarna på kusterna i Kalmar län — detsamma har för övrigt inträffat på flera andra håll i landet — vid många tillfällen ilandfört värdiga fångster, som de på grund av svåra avsättningsmöjligheter måst kasta i sjön eller skänka bort att användas till gödningsmedel. Med hänsyn till fiskerinäringens stora betydelse för vårt land — under normala år har den inbringat statsverket en årlig inkomst på omkring 60 mill. kr. — tager därför kommittén som en av sina viktigaste uppgifter, att utarbete ett förslag till organiserande av en jämn fördelning av de stora fångsterna över hela landet.

— Riktlinier för en kommande kampanj i syfte att få till stånd en ökad fiskkonsumtion bland svenskarna själva, hava redan uppskisserats av kommitterade. Fröken SCHAGER och grosshandlare RÄNG hava sålunda fått

till särskild uppgift att utarbeta ett förslag härom. Man har bl. a. tänkt sig att driva propaganda med hjälp av föreläsningföreningarna i hela landet samt söka intressera skolkökslärarinnorna för saken. Dessutom skulle man verka i samma riktning genom utsändande av cirkulär och broschyrer. En viktig detaljfråga, då det gäller att få till stånd ökad konsumtion, är ävenledes underlättande av järnvägstransporterna genom åstadkommande av billigare frakter, och kommitterade hava såväl detta spörsmål som det gamla önskemålet om inrättande av en fond för uppförande av frys- och kylhus på sitt arbetsprogram.

Beträffande sättet för distributionens organiserande, ansåg vår sagesman, att detta med fördel skulle i viss utsträckning kunna ske på kooperativ väg. Man kan ju tänka sig, framhöll han, att fiskarna själva taga hand om distribueringen av sina fångster, men då föreligger alltid fruktan, att de dragas bort från sitt egentliga yrke. Under alla förhållanden måste distributionen av de fiskares fångster, vilka bo ute i havsbandet, ske genom mellanhänder, men dessa skulle ju lämpligen kunna utses av fiskarna själva.

Slutligen påpekade landshövding FALK, att kommittén anser sitt uppdrag vara av synnerligen brådskande art, varför arbetet kommer att bedrivas i forcerat tempo. De viktigaste uppgifterna hoppas man få undanstökade redan före årets slut, och man ämnar i första hand ägna sig åt utarbetande av de förslag, vars realiserande eventuellt kan påfordra proposition till riksdagen, för att dessa skola kunna framläggas i god tid. Till de uppgifter, vars fullgörande kommittén anser komma att draga ut på tiden, hör bl. a. en vidlyftig statistisk utredning om tillgången på olika fisksorter vid skilda fångstplatser på landets kuster.

De sakkunniga hava sedermera ingivit framställning angående kreditgivningen för fiskexport till Tyskland.

De finna i likhet med lantbruksstyrelsen synnerligen önskvärdt, att export av fisk genom statens förmedling kommer till stånd. Det föreslagna anlitandet för fiskexporten av medel ur det anslag, som riksdagen ställt till förfogande för beredande av parikredit åt vissa nödlidande länder, synas de sakkunniga kunna anses utgöra ett led i det upphjälpande av fiskerinäringen, som av statsmakterna igångsatts, och bör enligt deras förmenande bidra till att minska de svårigheter, varmed fiskerinäringen i vårt land för närvarande har att kämpa.

Det framhålles, att vid bedömande av frågan om vilka fiskslag, som böra ifrågakomma vid en eventuell export, torde man böra utgå från, att sådan vara, som före kristidens inträdande var föremål för export, i första hand bör exporteras. Av medföljande tabeller framgår, att under tiden 1910—1914 i medeltal exporterats färsk och saltad sill för 4,950,000 resp. 1,498,000 kr., färsk och saltad strömming för 37,000 resp. 74,000 kr. samt ål för 935,000 kr. De största exportartiklarna av annan fisk hava varit makrill, kolja, torsk, gädda och rödspätta. Medelvärdet av totalexporten av fisk utgjorde för nämnda tidsperiod nära 10,000,000 kr.

För erhållande av kännedom om det nu föreliggande exportbehovet hava de sakkunniga infordrat upplysningar från vissa fiskeriintendenter. Av dessa framgår, att i västra distriktet föreligger stort behov av statskredit för export av sill, såväl färsk som saltad samt att en allvarlig kris kan befaras, därest det nu påbörjade sillfisket ej blir lönande. I södra distriktet angives exportbehovet för ål till 400,000 kg. och för karp och sutare till 30,000 kg. Fiskeriintendenten i östra distriktet meddelar, att vid låga färsksillpriser och rikligt strömmingsfiske under februari, mars och april kunde möjligen export av ett par millioner kg. strömming bliva önskelig, samt att några tiotusental kg. ål brukade årligen behöva exporteras för att få lönande pris. Statsunderstödd export för nedre norra distriktet anses endast behövlig för saltströmming, men beträffande denna av högsta nöden. Tillgänglig kvantitet kunde uppskattas till inemot 2,000

tunnor. I övre norra distriktet finner intendenten export obehöfvig på grund av strömmingsfiskets dåliga avkastning. Av uppgifterna framgår alltså, att det största behovet av fiskexport föreligger i västra och södra fiskerintendentersdistrikten.

Vid ordnande av den ifrågasatta exporten synes det de sakkunniga böra tillses, att de praktiska utövarna av fisket i främsta rummet erhålla ekonomisk fördel av exporten. För sådant ändamål torde fiskare eller de sammanslutningar av fiskare, som äro villiga att själva ombesörja export, i första hand komma i åtnjutande av statens ifrågavarande stöd. I de fall, där mellanhänder förekomma, bör tillses, att vinsten fastställas till skäligt belopp. Av vikt är vidare, att omkostnaderna för exporten (förpackning m. m.) nedbringas till det lägsta möjliga.

Beträffande organisationen av en eventuell fiskexport anse de sakkunniga, att det bör åligga den myndighet, som får i uppdrag att handhava densamma, att tillse, att storleken av de kvantiteter fisk, som utföras från de olika distrikten, blir i huvudsak beroende på ej mindre det föreliggande behovet av export än även av den mängd fisk, som hittills pläгат utföras från respektive distrikt. Lantbruksstyrelsen har beräknat, att för möjliggörande av den ifrågasatta exporten torde staten böra ikläda sig betalningsarsvar för 6 å 7 mill. kr. De sakkunniga, som ej hava något att erinra mot denna beräkning, anse sig böra framhålla svårigheten för de svenska exportörerna att f. n. lämna någon mer avsevärd kredit.

De sakkunniga hemställa slutligen, att handelsministern ville utverka, att de föreslagna åtgärderna måtte vidtagas, och framhåller vikten av att dessa vidtagas snarast möjligt.

(St. D.)

SALTTILLVERKNING I SVERIGE.

Sedan längre tid tillbaka har professor Otto Pettersson på Holma vid Gullmarsfjorden i Bohuslän bedrivit försök för att ådagalägga möjligheten att ur havsvattnet framställa salt på sådant sätt och i sådan mängd, att det kan bli av nationalekonomisk betydelse. Försöken hava krönts med sådan framgång, att regeringen nu funnit sig böra bevilja professor Pettersson ett lån å 125,000 kr. att utgå från manufakturförslagslånefonden för utförande vid Gullmarsfjorden i Bohuslän av en anläggning för att ur havsvattnet bereda koksalt jämte vissa biprodukter.

På Stora Bornö, där hydrografisk-biologiska kommissionen har sin station, har prof. Pettersson under mångåriga undersökningar konstaterat, att torrheten i luften är synnerligen stor, så att man med fördel kan vid salttillverkning låta vinden utföra samma arbete, som solen utför vid Medelhavets stränder. På dessa undersökningar är det, som hela planen bygges.

Närmast fjordens botten gå stömmar av ishavsvatten, vilka äro fria från alla organiska ämnen, men hava havsvattnets höga salthalt. Det är detta vatten som skall tillgodgöras. Genom sinnrika anordningar har det lyckats prof. Pettersson att få upp detta rörliga vatten närmast ytan. Därifrån pumpas det upp på bergen, där graderverk äro anlagda.

Graderverken avse att befordra saltlösningars avdunstning. I allmänhet bruka de bestå av stora risknippen, över vilka vattnet får strila ned. Då luften pressas genom, träffar den så vattnet fördelat i stora ytor, varigenom detta lättare avdunstar. Prof. Pettersson begagnar emellertid ett mera tekniskt fulländat system, varmed de bästa praktiska resultat kunna nås.

Sedan vattnet gjorts tillräckligt saltrikt, utfällas magnesiumsalterna med kalk. Genom denna operation erhålles bl. a. gips som biprodukt. Sedan man fortsatt koncentrerings genom graderverken, kan man låta sal-

tet direkt falla ut antingen genom avdunstning med kol eller genom att fortsätta ytterligare med graderverken, om väderleken är någorlunda tjänlig. Det så erhållna saltet är alldeles vitt, fint och av utmärkt beskaffenhet.

Om storindustrien kommer att gå lika bra som försöksgraderverken, vilket man icke har anledning att betvivla, finnes det stor anledning att hoppas, att det hela skall bli ekonomiskt vinstgivande, helst som man kan tillgodogöra sig Trollhättans kraft för pumpningarna och har både vatten och vind gratis. När företaget väl visat sig ekonomiskt givande, finnes ingen gräns för utvidgningsmöjligheter. De stora bergen runt om Gullmarsfjorden lämna nämligen plats för en oerhörd massa graderverk. Omöjligt är sålunda icke, att vi från Gullmarsfjorden en gång skola kunna få hela vårt saltkonsumtionsbehov säkerställt samt i och med saltet utgångspunkt för någon ny storindustri, exempelvis sodatillverkning.

(Efter "Fiskerierna".)

Sedan ovanstående satts, har följande förekommit i dagspressen:

Enligt vad som framkommit planeras en fabriksanläggning på Island för att ur havsvattnet utvinna det salt, som erfordras för fiskerinäringens behov kring Islands kuster. Om anläggningen ifråga kommer till stånd, anses den bli till nytta även för de svenska fiskare, som bedriva fiske i nämnda trakter.

Initiativet till saltfabriken har utgått från firman "Dansk-Isländsk Anlagsselskab", som genom professor Erik Schou i Köpenhamn vänt sig till de svenska myndigheterna för att få taga del av det förslag till en liknande fabrik invid Gullmarsfjorden, som på sin tid uppjordes på svenska statens föranstaltande.

Några olägenheter ur svensk synpunkt anses ej kunna uppstå, om den ifrågasatta anläggningen på Island utföres. Tvärtom antages, att väsentliga fördelar härav skulle kunna vinnas. Förslaget om den svenska fabriken avsåg nämligen ett försök i stor skala för att

vinna erfarenhet angående en dylik anläggnings ekonomiska räntabilitet. Detta skulle nu kunna erhållas genom den isländska anläggningen. Om det svenska förslaget helt eller delvis följes, skulle den svenska staten kunna göra räkning på att bli delgiven alla i samband med saltframställningen på Island vunna erfarenheter.

(St. D.)

SMÄRRE MEDDELANDEN.

Torsken på Östersjökusten. Med anledning av den notis "Torsken på Östersjökusten", som finnes införd i Svensk Fiskeritidskrift, Häft. 4 d. å., ber jag få meddela följande:

Även här i norra delen av Kalmar läns skärgård har förekomsten av torsk under de senaste åren varit så riklig, att man torde få gå minst 40 år tillbaka i tiden för att finna något liknande, och har torsk fångats på platser, där man ej i mannaminne fångat någon torsk. Särskilt under år 1920 har mycket torsk fångats inne i vikarna. Så t. ex. fångades den 12 maj d. å. ej mindre än 220 torskar (70 kg.) i ett notvarp med strömmingsnot i Rossdalsviken i Loftahammars skärgård. Anmärkningsvärt är, att djupet på platsen, där fångsten skedde, ej är mera än 3—4 mtr, med lös botten. Naturligtvis har den rikliga förekomsten av torsk även gjort sig gällande i yttre skärgården. Under maj och juni månader d. å. var det ej alls ovanligt, att man på 3—4 timmar med handsnöre kunde meta upp 100—125 torskar, men skedde då fångsterna 3—4 minuter utanför yttersta skären. Nu på hösten har däremot torskfiske med rev bedrivits inne bland skären med godt resultat. Så t. ex. erhöi undertecknad den 10 sept. 40 torskar (28 kg.) på 300 krok. Tyvärr lägga de dåliga avsättningsmög-

ligheterna svåra hinder i vägen för ett rationellt utnyttjande av den rikliga torskförekomsten.

Det torde med säkerhet vara en viss årsklass av torsken, som "gått särdeles väl till", enär endast en obetydlig differens gjort sig gällande ifråga om storleken, isynnerhet under åren 1917—1919. Första tecknet till, att torsken började "gå till", var, att det år 1917 fångades en hel del småtorsk i ålhomorna, något som förut ej förekommit. Det var ej alls ovanligt, att man pr 10 hommor erhöill 30—40 torskar, med en längd av 125—160 mm. Sedan dess har storleken årligen ökats, för att i år vara uppe i en genomsnittstorlek av $\frac{1}{2}$ kg.

Särskilt riklig har torskförekomsten varit på ställen, där den s. k. "bottenskorven" (*Idothea entomon*) förekommit i större mängder.

Värskär, Loftahammar 20. 9. 1920.

Martin Tideman.

Radiopejlingsförsök vid västkusten. Enligt vad som erfarits, kommer inom närmaste tiden, möjligen i midten av innevarande oktober, att vid Vinga uppsätts en s. k. radiopejlingsapparat med ändamål att kunna bestämma fartygs läge ute på havet. Vid Vinga komma sedan omedelbart försök att anställas med den nya apparaten. Det är meningen, att ännu en dylik pejlingsapparat skall placeras på västkusten, men platsen är ännu ej bestämd. Man har föreslagit både Hällö och Styrö. Huruvida den nu omedelbart tillämnade apparaten skall stanna i Vinga beror av, huru de ifrågakvarande proven komma att utfalla. I planen ingår uppriktandet av två radiopejlingsstationer på västkusten och två utanför Stockholm.

(St. D.)

(Jämför sid. 174 i artikeln om "Trådlös telegrafi i fiskets tjänst" denna tidskrift 1919, hft. 6.)

Tillgången på kolja och flundra. Enligt hydrografisk-biologiska kommissionens underdåniga berättelse för

senaste arbetsåret hava de hydrografiska undersökningarna i övervägande grad inriktats på fortsatt studium av de inre rörelserna i havet.

Ytterligare undersökningar rörande koljan hava företagits. En sammanfattning av denna undersökning ger beträffande en antagen ökning av koljebeståndet vid handen, att någon ökning kan konstateras av 1-årskoljorna liksom av de äldre koljorna i "Skagerracks" fångstmaterial. Ång- och motortrålfisket visar en absolut och stor ökning av koljan från området väster om Skagen till Hanstholmen. Backefisket uppvisar ökning i Skagerrack och Kattegatt. En ökning av koljebeståndet i Skagerrack och Kattegatt under krigsåren torde alltså få anses som bevisad, och orsaken härtill torde ligga i det starkt minskade fisket, särskilt i Nordsjön, under krigsåren med följande återverkningar på fiskebeståndet i våra farvatten.

Det preliminära resultat, som uppnåtts vid undersökningar över skrubbskäddan eller flundran, visar, att förekomsten av skrubban är avsevärt större vid Öland än vid Gotland. Vad storleken angår, finner man de större övernäga vid Gotland och på Midsjöbankarna. Därjämte finner man vid Gotland en ej obetydligt större tillväxt av skubban än vid Öland.

Under senaste året har beträffande undersökningarna rörande sillen mera uppmärksamhet än förut ägnats Öresundssillen. Redan hösten 1918 lade man märke till, att denna sill var ovanligt stor. Under fiskesäsongen 1919 blev denna egenskap ännu mer framträdande.

Kommissionens tidigare sillundersökningar hava givit antydning om, att i Kattegatt torde finnas förutsättningar för ett fiske efter vårsill redan i mars och april månader. Sedan några år tillbaka hava halländska fiskare idkat vårsillfiske i juni månad, ehuru ej i någon större utsträckning.

(St. D.)

Registrering av båtar. I motion av greve F. W. CRONSTEDT föreslogs till lantbruksriksdagen en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om registrering av motor-, segel- och roddbåtar. Motionären framhöll de övergrepp, som ofta göras mot äganderätten till fiske, jakt och skog med hjälp av båtar. Effektivt skydd härmed skulle ej kunna vinnas utan registrering och märkning av farkosterna. Lantbruksriksdagen beslöt emellertid att återremittera ärendet till vederbörande utskott. Det hade framhållits, att det icke vore lämpligt att hos Kungl. Maj:ts begära en utredning, som skulle avse numrering och inregistrering av varenda liten ekstock; utredningen borde inskränkas till endast motordrivna båtar.

Idén om inregistrering av båtar synes undertecknad vara beaktansvärd ur fiskerisynpunkt, enär bevisning om tjuvfiske i hög grad skulle kunna underlättas, därest båten, varifrån detta utövades, vore säkrare igenkännbar. Emellertid är det ju givetvis onödigt, att båtar märkas på vatten, där tjuvfiske ej förekommer, under det att å andra sidan på flera håll roddbåtar, som förflyttas mera ljudlöst, äro bättre hjälpare än motorbåtar, om än dessa senare giva sina förare lättare tillfälle till snabb flykt. Det synes därför som en eventuell lagstiftning i detta hänseende mera borde taga hänsyn till, om strandägarna anse, att registrering och märkning av förekommande båtar är av traktens förhållanden påkallad, än om båtarna äro försedda med motorer (löstagbara eller icke).

Th. Ekman.

Danmarks fiske 1919. Enligt den officiella fiskeri-berättelsen för året har totalfångsten uppgått till c:a 88,928,000 kg., med ett värde av c:a 54,112,300 kr., vilket utgör en ökning i jämförelse med sista 5-årsperioden av 21,000,000 kg., 18,400,000 kr. I dessa siffror ingå icke ostronfisket (4,654,400 st. ostron) eller fiskarnas hushållsfisk. Fördelade på de viktigaste fiskslagen

utgjorde fångsterna: rödspätta 13,274,000 kg., kolja 23,417,000 kg., torsk 18,538,000 kg., sill 23,028,000 kg. och ål 3,049,000 kg. Fiskarens antal utgjorde 20,232; båtarnas antal och värde uppgick till resp. 16,370 st. (därav 4,661 med motorer) — 32,028,700 kr. och redskapens värde till 20,335,800 kr. Direkt till fiskare ha för anskaffande av fiskebåtar utlånats 164,500 kr. av allmänna medel och 251,000 till läneföreningar. I premier för dödande av 332 skålar och 137 skarvar ha utbetalts kr. 1,463.

Statsbidrag har i flera fall lämnats för "fiskodling". I Limfjorden hava 1,455,876 rödspätter flyttats från överbefolkade platser till sådana med bättre livsbetingelser; kostnader 24,750 kr. För utsättning av laxöringsyngel eller ordnande av dammar och anstalter avsedda för uppfödande av sådant yngel eller sättfisk för utsättning i fjordar hava i fem fall anslagits tillsammans 3,700 kr.; över 180,000 yngel av olika åldrar hava utsatts i saltvatten. I sötvatten hava, med statsanslag å kr. 1,600, utsatts över 370,000 yngel.

En god laxfångst gjorde ett par fiskare vid Nybro fiskläge invid Ystad i det de i ett enda (not)drag erhöilo ej mindre än 176 kg. stor lax, den största fångst av detta slags fisk, som på många år gjorts vid denna del av sydkusten. Detta fiskelag har härmed fått för närmare 2,000 kr. storlax på några veckor. Allt annat fiske ligger i år så godt som totalt nere såsom mindre lönande, fast torskfångsterna varit rätt bra, då krokar satts; men torsken har mestadels varit liten. Laxpriset, som tidigare var 7 kr. pr kg., har nu gått ned till 4,50 — 5 kr. pr kg.

(Från Skog och Sjö, 1 juli 1919.)

Att döda ål anses av många vara svårt, att ej säga omöjligt. Det är emellertid lättare än man skulle kunna tro. Ett sätt är att skära av ryggraden straxt bakom huvudet; för att ej svårigheten att få ålen

skall bliva så svår, vilket lätt blir fallet, om huvudet skäres av eller knivsticket blir för brett, är bäst att ej sätta ned knivbladet tvärs för utan snett ner i ålen. Ett annat sätt är att kraftigt slå ålen över huvudet med ett hårt föremål, t. ex. en kort käpp, varvid bör tillses att ålens huvud ligger på ett fast underlag, sålunda ej på en mjuk gräsmatta. Ett tredje sätt lär vara att med ett tygstycke taga ett fast grepp om ålens bak-kropp, sålunda så nära stjärten man kan få tag, samt slå ålen kraftigt med ryggsidan nedåt mot ett bord, en bräda eller annat dylikt hårt och jämt underlag. I vilket fall som helst bör ålen få ligga still en stund, innan den flås, för att nervsystemet skall få slockna lugnt och fisken "dö" ordentligt, i annat fall händer lätt att den i själva verket redan döda fisken börjar slingra sig vid den vidare "behandlingen".

T. E.

Effektivt myggmedel. Efter under förra sommaren i Vilhelmina lappmark vunnit erfarenhet vill jag på det livligaste rekommendera nedan angivna myggmedel, effektivt även mot knott:

- 1 del cederolja
- 2 delar kamfersprit
- 2 delar citronellaolja.

Att insmörjningarna måste förnyas i den mån de eteriska oljorna förflyktigats, säger sig självt.

Nicus.

(Ur »Från Skog och Sjö».)

Vattennäbbmusens rovgirighet. Tre km. från Sollefteå vid den s. k. Gräsbäckskällan äro några fiskedammar jämte ett kläckningshus anlagda. En dag i februari detta år, då ägaren, A. Melander, besökte detta, fann han att en del nykläckt yngel var borta ur lådorna. Bäst han stod där och "grundade över", vad som kunde vara anledningen härtill, fick han se en vattennäbbmus (*Sorex fodiens* PALL.) komma farande in i en kläckningslåda och, slängande sig på rygg, sluka några öringsyngel. (Näbbmusen griper enl. M:s iakttagelser, sitt byte under-

ifrån, beroende på formen av hans mun.) Han stötte till den med sin käpp, troligen dock utan att träffa. Straxt därpå visade den sig ånyo, eller ock var det en annan näbbmus, och samma manöver upprepades. M. hämtade nu en rättfälla (fjäderfälla) och utlade den med åtel av färsk strömming, varpå han lämnade kläckningshuset för en kort stund. Kommen tillbaka fann han fållan avgillrad och blott några skinnflikar av en näbbmus i henne. På ej fullt en timme upprepades detta tre gånger; de glupska smådjuren åto upp sina fångade kamrater. Sedan M. under ett par månaders tid infångat 23 näbbmöss, syntes ej någon mer, och anstalten har därefter varit fri från dessa fiskdammar och bäcköringsvattnens kanske värsta fiender. Rom och yngel tyckas vara deras mest omtyckta föda.

Erik Modin.

(Sv. Jägareförbundets tidskrift häfte 4, 1919.)

Braxens ålder och tillväxt. I denna fråga förekommer i en anonym artikel i "Från Skog och Sjö" Nr: 16 1917 några intressanta uppgifter.

Under åren 1879, 1880 och 1881 utsattes i den förut braxen saknande Boansjön i Kråksmåla socken, Kalmar län, omkr. 300 st. små braxen — stora som "handflator" — fångade under leken i den närbelägna sjön Tarmlången. Under följande år fångades enstaka braxnar i Boansjön, den största fångsten gjordes år 1900, eller 1901, då 11 st. ficks på nät. De vägde 4 pund (34 kg.), varierande mellan 7 och 10 skålpund pr st. (ca 3 — 4 $\frac{1}{4}$ kg.). Huruvida braxen lekt i sjön är ej fullt säkert, men troligen har så ej skett. På 1890-talet fångades ett par småbraxnar, men då befruktad braxenrom utsatts några år förut, kunna de komma från denna. Annan småbraxen ej fångad. Till synes lämpliga lekplatser skola finnas, och lekmogen såväl hon- som hanbraxen har fångats; dock ingen lek iakttagen! Braxen har blivit allt mera sällsynt och den sista, som fångades, erhöles 1913, denna vägde 3 kg; den var ytterligt mager och

uppgives varit "en riktig jätte" vida större än vad vikten antyder. De senaste åren, sist 1915, hava enstaka sådana ovanligt stora och magra braxnar funnits ilandflutna vid stränderna.

Av dessa uppgifter kan man få fram vissa intressanta möjligheter i avseende å braxens tillväxt och ålder. Men en smula försiktig får man allt vara därvid.

En egendomlighet — tillfällighet eller icke? — är att enligt artikeln det före braxeninplanteringen funnits en "mycket storväxt mört", som därefter så småningom minskades i omfång och slutligen försvann, för att under de senare åren, då braxen blev allt sällsyntare, åter börja uppträda. Detta förhållande är så mycket egendomligare, som mört och braxen uppgivas leva av rätt olika föda. Emellertid är det kanske ej uteslutet, att stor, gammal mört hellre äter samma slags bottendjur som braxen eller att typisk braxenföda i Boasjön saknats, och att braxen därför tagit itu med mörtmat.

I alla händelser synes denna sjö vara värd en noggrannare undersökning med hänsyn till de olika mörtarnas föda, tillgång till "vanlig" braxenföda (för olika åldersklasser), och lekplatsen för braxen samt kanske förnyad insättning av småbraxen i tillräckligt antal för att sedan följa dess levnadsöden och de förändringar i sjön, som den kan åstadkomma.

T. Ekman.

Skrattmåsen har varit föremål för olika meningar i afseende å dess "skadlighet" för fisket såsom fiskätande. Frånsett i vad mån den kan verkligen "skada" fisket och att detta naturligtvis är beroende på olika förhållanden på olika platser, så kan ur biologisk synpunkt vara av intresse att taga del av följande hämtat ur en uppsats i Fischerei-Zeitung N:r 10, 1920. D:r R. Neubaur, Friedrichshagen, skriver där bl. a. . . . "Magundersökningar måste taga hänsyn till fågelartens olika åldersklasser och båda kön, måste utsträckas till rätt många olika trakter och till de olika årstiderna; beträffande måsar måste man sär-

skilt taga hänsyn till, att dessa fåglar då och då uppkasta "bollar", vilket synes vara föga bekant! Ty om måsarna uppkasta ben, fjäll och fenor av fisk, söker man dem naturligtvis förgäves i fågelmagen. Ett sådant fall: I augusti 1919 höllo stora flockar av skrattmåsar till på i Müggelsee kringflytande till flottar hopbuntade stockar. En dag uppsamlade jag uppkastade, på stammar fastnade, dylika bollar för att undersöka dem och hava dem till bevismaterial. Jag fann en del av intresse. Enär jag då behövde mer jämförelsematerial rodde jag samma förmiddag efter omkr. 1 à 1½ timme åter till samma flotte, för att taga reda på bollar, som möjligen undgått min uppmärksamhet förut. Måsarna sutto åter på stammarna tillsammans med en strandpipare och en sädesärta och hade under den korta tiden utfört ett rikligt matsmältningsarbete. Jag fann nämligen nu flera "bollar" än förut. Deras härkomst var sålunda uppenbar; de kunde endast härstamma från skrattmåsar.

Innehållet i dessa i genomsnitt 22 mm. långa och 16 mm. breda bollar, vilka hade en oval form, utgjordes uteslutande av fiskrester, ben, fjäll och fenor, vilka huvudsakligen voro av aborre. Och att också stora fiskar slukats bevisas av talen 31 mm.'s längd för en ur en boll framtagna stjärtfena och 17 mm.'s längd och 12 mm.'s bredd för en del av ett gällock. . ."

Flygare och fiskare. Flygmaskinernas hastighet och den utmärkta utsikt, som man från dem kan få över trakten, har i Finland utnyttjats även för bispringande av på lossnade isband till havs vinddrivna fiskare. Som bekant drives ett stort fiske vintertid från fast is långt från land. Fiskarena medtaga hästar, matförråd m. m. för en längre en tid. Det händer ej så sällsynt, att vidsträckta isband lossna och driva till havs samt äro ett långt stycke på väg, innan man märker det. Svåra olyckor hava hänt av sådan orsak.

Enligt "Fiskeritidskrift för Finland", N:r 5—6, 1919, hade under februari månad vid olika sådan tillfällen arméflygare tagit reda på, var sålunda vinddrivna fiskare

funnos, så att båt hjälp kunde sändas, lämnat fiskarena meddelande om att man kände till deras svåra läge och skulle skaffa hjälp, lämnat dem post och mindre matförråd samt i sådana fall, då förbindelsen med land ej fullständigt brustit, men svåra råkar hindrade framkomsten till närmaste land, givit dem vägledning huru de skulle gå för att kringgå hindrande råkar, varom flygaren lätt kunnat förvissa sig under sin färd uppe i luften.

FÖRFATTNINGAR ANGÅENDE FISKE.

Kungörelse ang. upphävande för viss tid av i kung. den 9 dec. 1910 meddelat förbud mot utförsel till utrikes ort av färsk sill i kärl av viss beskaffenhet;

av den 25 september 1920.

(Se Svensk Författningssamling Nr 619²⁰.)

Sagda kungörelse, av den 9. 12. 10¹, enligt vilken utförsel till utrikes ort av sill i kärl, som förut varit använda vid export eller till förvaring av sådan vara och som bära så tydliga spår av begagnandet, att de icke vidare göra intryck av att vara nya, är upphävd fr. o. m. den 1 oktober 1920 t. o. m. den 15 april 1921.

¹ Se denna tidskrift årg. 1911, häft. 2, sid. 63.

Lundgrens Fiskredskapsfabrik

Kungl. Hofleverantör.

Allm. Tel. 1022 · STOCKHOLM · Rikstel. 2122

12 Storkyrkobrinken 12

rekommenderar sitt sorterade lager af

Verkligt prima fiskredskap

till moderata priser.

Hängmattor

starka och välgjorda, såväl knutna som af väf, till billigaste priser.

OBS! Priskurant gratis på begäran.

OBS! Tillerkänd Silfvermedalj i Stockholm 1897. Guldmedalj i Bergen 1898. Första priset, stora silfvermedaljen i Gelle 1901. Guldmedalj vid 100 års Utställningen i Karlstad 1903. Silfvermedalj i Norrköping 1906. Silfvermedalj i Örebro 1911. Silfvermedalj i Köpenhamn 1912. Silfvermedalj i Vaxholm 1912.

LEIDESDORFFS

FISKREDSKAPS-FABRIK

6 STORKYRKOBRIKEN 6, STOCKHOLM.

Äldsta fiskredskapsfabrik i Sverige. Etablerad 1861.

FISKREDSKAP

Hängmattor, Oljekläder

Bamburör, Ryssjor,

Mjärdar.

OBS!

Illustr. priskurant i bokformat erhålles gratis.

Svensk Fiskeritidskrift

utkommer med sin tjugonionde Årgång 1920 till samma omfång som förut, fördelat på sex häften och till prenumerationspris av fyra kronor och 50 öre, för utlandet fem kronor. Medlemmar av Sv. Fiskareförbundet erhålla tidskriften gratis som hittills. Årsavgiften i Förbundet är år 1920 kr. 3,50.

Annonspris: 2 kr. pr cm. (lägsta pris 5 kr.); vid större eller stående annonser lämnas rabatt.

Redaktionens adress är **Södertälje**.

I frågor rörande tidskriftens distribution torde man hänvända sig till **Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B., Uppsala**.

Femte häftets innehåll:

	sid.		sid.
Uppsatser:		En god laxfångst	155
Fiskeriförvaltningens omorga- nisation	129	Att döda ål	155
Sveriges fiske 1918	139	Effektivt myggmedel	156
Fiskerinäringssakunniga om fiskets understödjande . . .	144	Vattennåbbmusens rovgirig- het	156
Salttillverkning i Sverige . .	149	Braxens ålder och tillväxt . .	157
		Skrattmåsen	158
		Flygare och fiskare	159
Smärre meddelanden:		Författningar rör. fiske:	
Torsken i Östersjön	151	Kung. ang. upphävande för viss tid av i kung. d. $\frac{2}{17}$ 1910 meddelat förbud mot utförsel till utrikes ort av färsk sill i kurl av viss be- skaffenhet	160
Radiopejlingsförsök vid väst- kusten	152		
Tillgången på kolja och flundra	152		
Registrering av båtar	154		
Danmarks fiske 1919	154		